

مجله سینما و تئاتر در جهت رشد و گسترش هنر عکاسی در سینما و تئاتر، سعی دارد ضمن معرفی عکاسان این دو مقوله مهم هنری، و چاپ عکس‌های برجسته آنها در مجله، شما خوانندگان عزیز را در جریان مسائل مختلف عکاسی تئاتر و سینما قرار دهد. در همین جا از تمام عکاسان خوب تئاتر و سینما دعوت می‌کنیم در صورت تمایل با ارسال، یکی از نمونه آثار برجسته خود ما را یاری کنند. در این شماره با آقای منصور آناهیده، یکی از عکاسان فعال تئاتر که حدود دو سال است در تئاتر شهر مشغول فعالیت است گفتگویی انجام داده‌ایم که با هم می‌خوانیم:

■ آقای آناهیده کمی از خودتان بگویید.

منصور آناهیده، متولد سال ۱۳۳۵ هشم در حال حاضر به عنوان «خبرنگار عکاس» و مسئول واحد عکس و فیلم - طراحی آفیش و بروشور مجموعه تئاتر شهر مشغول کار می‌باشم. بهترین دوران زندگی‌ام، دوران تحصیل بوده از ابتدائی تا مقطع عالی، مخصوصاً دوران ابتدائی، کلاس پنجم ابتدائی بودم که با ارائه کارنامه قبولی پایان سال، شانس بدست آوردن «اولین دوربین عکاسی» را که Bedford نام داشت به قیمت یازده تومان در سال ۱۳۴۴ پیدا کردم.

از همان ابتدا علاقه عجیبی به عکس و دوربین در خود احساس می‌کردم و به همین خاطر علیرغم فعالیت‌های شغلی هرگز دوربین را از خودم دور نساختم. با گذشت زمان به امکانات بیشتری دست‌یافتیم و کنار عکس را با جدیت فراوان و به عنوان «عکاس»، رسماً شروع کرده و ادامه دادم. با مطالعه کتب و نشریات فراوان در زمینه، هنر عکاسی و عمل به آن، تجربیات مهمی را کسب

نمودم.

با شرکت در کلاسهای متعدد آموزش عکاسی، «عکاسی پیشرفته» را در فرهنگسرای نیاوران سال ۱۳۶۰ نزد استاد ارجمندم آقای تورج منصوری آموختم سپس فعالیتیم را در اداره کل تولید عکس و فیلم وزارت ارشاد اسلامی با آموختن ظهور و چاپ نگاتیو و عکس سیاه و سفید و رنگی نزد سروران گرامی ام آقابان: ایرج ابادر خیریان، حسین حلمی، محمدحسن بیگی و سیدمهدی لاجوردی‌زاده ادامه دادم.

پس از مدت زمان کوتاهی مسئول ظهور و چاپ و تکثیر اسلاید در اداره، متبوع شده و فعالیت گسترده‌ای را در این زمینه انجام دادم. در این رابطه با حضوری مستمر و فعال برای تهیه، عکس عازم جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شده و ره‌آورد این مأموریت‌ها آلبومی بود که در آرشیو عکسهای اداره، مذکور موجود می‌باشد. ادامه فعالیت حرفه‌ای خود را با کار در زمینه، طراحی و تهیه انواع آفیش، بروشور، کاتالوگ، فیلم و عکس‌های صنعتی، خبری، تبلیغاتی و مستند از همان سال ۱۳۶۰ شروع نموده و

کیماکان ادامه دارد.

در سال ۱۳۶۵ (۱۹۸۶) به لحاظ شغلی که داشتم عازم آمریکا شدم. ضمن انجام کارهای جاری و روزمره‌ام، توانستم با ارائه، نمونه کار در زمینه، عکس به مسئولین انجمن بین‌المللی جغرافیا (National Geographic Society) کاری را دست و پا کنم. پس از مدت زمان کوتاهی بنا به پیشنهاد مدیر مسئولم در انجمن مذکور، جهت آموزش به آکادمی علوم هنر عکاسی ویژه که در دالاس تگزاس بود معرفی شدم تا دوره، ۱۸ ماهه، علوم هنر عکاسی و زیبا شناختی در هنر عکاسی را طی کنم. پس از موفقیت در این دوره بنا به تصویب هیئت امناء انجمن بین‌المللی جغرافیا بالاخره افتخار عضویت رسمی این انجمن را در اول ژانویه سال ۱۹۹۱ کسب کردم.

■ عملکرد شما در زمینه، عکاسی صحنه (تئاتر) از کجا و چگونه شروع شد و تاکنون در این زمینه چه فعالیت‌هایی داشته‌اید؟

هنر عکاسی برای من همیشه قبل از آنکه «حرفه» باشد، یک «زندگی» بوده و به همین

جهت و سوسه فعالیت در این رشته از هنر (عکاسی تئاتر)، که هنری است زنده و ارزشمند همواره در من بوده و می باشد.

با ورود به جامعه هنرمندان صحنه (تئاتر)، تصمیم گرفتم ابتدا به مطالعه و تحقیق درباره تئاتر بپردازم. زیرا به اعتقاد من زندگی «هدفمند» و «موفقیت» در کار، مستلزم شناخت و حرکت آگاهانه است. بنابراین زمانی که دعوت یک کارگردان را برای همکاری در زمینه تهیه عکس و آفیش و بروشور می پذیرفتم، اول با بررسی و مطالعه دقیق در متن نمایش و بدست آوردن شناخت از نویسنده و ذهنیات وی، با حضوری مستمر در جلسات تشریح گروه، آشنائی کامل با شیوه کارگردانی و کارگردان و همچنین بازی بازیگران که متوجه هدف گروه از اجرای یک اثر و پیامی که دارد، شده باشم. چرا که قبل از دیدن یک نمایش تنها آفیش و عکس است که می تواند تا اندازه مطلوبی موضوع نمایش را منتقل و روشن سازد و باید «تمامی لحظات یک زندگی که در صحنه جاریست»، برای یک عکاس صحنه حس شده باشد. آن وقت است که به راحتی می توان از دریچه دوربین خود به این نوع زندگی و تمامی لحظات آن صحیح نگریسته و پس از انتخاب بر روی کاغذ (عکس) ثبت نمود.

داشتن ارتباط حسی با کارگردان و بازیگر و همینطور با گروه از اساسی ترین عوامل اصلی کار عکاس صحنه در تئاتر می باشد.

من بارها این مقوله را هنگام عکسبرداری از نمایش های یاد شده تجربه کردم، مخصوصاً سر جلسات تمرین و اجرای اصلی نمایش «آن شب که تورو زندانی بود» به کارگردانی مجید جعفری و همچنین نمایش های: منظران، به کارگردانی: حسین جعفری، شب، به کارگردانی: مریم معترف - زیر گذر لوطی صالح، به کارگردانی: سادروان هادی اسلامی - مشکل فیل کوچولو به کارگردانی: محمود فرهنگ - شاهزاده کوچولو، به کارگردانی: داور رستمی وند - نبور نواز، به کارگردانی: هادی مرزبان - معرکه در معرکه، به کارگردانی: سیاوش تهمورث - حلاج و سلاطین، به کارگردانی: حسین نصری - سکوت بحر، به

کارگردانی: پرویز سنگ سهیل - گرگ جادوگر، به کارگردانی: بهزاد امیر طاهری و عکسبرداری از جشنواره سنتی و جشنواره سراسری تئاتر فجر جزء تجربیاتم می باشد.

و نیز با نوعی دیگر از این زندگی که جذابیتی منفک از کارهایم را برابم به ارمغان آورد، تجربه و ثبت لحظات نمایش های سنتی و مردمی تئاتر نصر بوده به طوری که وقت بیشتری را در آینده به آن اختصاص خواهم داد، انشاء...

■ در مورد تاریخچه عکاسی تئاتر در ایران، نظرتان چیست؟

پیشینه عکاسی تئاتر در ایران همزمان با کمی اختلاف زمانی با شروع نمایش در ایران بوده، و معطوف به قرن حاضر می باشد.

ضمن تحقیق و کسب اطلاع از مطلعین امر، با کمال تأسف باید گفت: فعالیت مستمر و مداوم یافته ای از بدو اجرای نمایش در ایران که به صورت شبیه سازی، مراسم های آئینی، برده خوانی، تعریه، خیمه شب بازی و تقلیدهای گوناگون بوده انجام نگرفته است. برای آشنائی با عکاسی تئاتر، در وهله اول می بایست «صحنه» را شناخت، و به طور کبکی آنچه که تئاتر را از تمامی هنرهای خلاق بشر متمایز می کند، «حیاتی است که همواره در صحنه جاریست».

فضائی بسیار صمیمی و نزدیک بین بازیگر و نمایشگر - ارتباطی زنده که همواره بر روح مخاطب تأثیری عمیق داشته است، هنرمند عکاس می باید... «یک لحظه از این زندگی را انتخاب و سپس ثبت کرده و بنمایاند»، بدون آنکه حس و روح آن متمایز و یا حذف گردد. این هرگز میسر نمی گردد، مگر عکاس تئاتر با حضور در تمامی مراحل تمرین تا اجرای نمایش با ایجاد ارتباطی پیوسته و حسی با کار ضمن دریافت درک کلی و عمیق از موضوع به عنوان شاهدی صادق در صحنه، متن را تجربه کند.

عکاسی تئاتر با سایر رشته ها و گرایشات عکاسی تفاوت های بسیار دارد.

عکاسی صحنه، هنری است با جدایی های

فراوان و در عین حال دشوار البته نه اینکه با فیکس کردن چند بازیگر در صحنه بتوان این حیات را به تصویر نمایاند. به عقیده من این نمی تواند هنر عکاسی در صحنه باشد! هر عکس بایستی در هر یک از رشته ها و گرایشات عکاسی، دارای ویژگی های خاص خودش بوده و اصالت وجودی خودش را حفظ کرده و از حد یک گواه ساده به یک آفریننده موجودیتی بسیار بزرگتر و زیباتر مبدل شود.

عکاسی در تئاتر و بر روی صحنه یا به عبارتی این هنرگویی «دقیقاً» به ظرافت، لطافت و زیبایی اجرای یک نمایش بر روی صحنه یا دقت عمل و سختی یک کارگردانی قوی و خوب یا بازی یک بازیگر توانمند در اجرا - یا شنیدن ملودی زیبایی از یک اثر جاودانه و فراموش نشدنی موسیقی است.

■ فکر می کنید کاربردهای عکاسی در تئاتر کشور به چه صورت است؟

به غیر از موارد تبلیغی و آشنا نمودن ذهن بیننده از قبل با موضوع نمایش و فضای کار، که این خود از عوامل مهم و اساسی در امر نمایش می باشد می تواند بیانگر شیوه های بازیگری، کارگردانی نمایش، بیان کننده، حجم خلاقیت و وسعت کار در گروه، مبتکر نگاهی تازه در صحنه، بیان جامعی در ترکیب انسان و اشیاء و نهایتاً نمایش نور و دکور باشد.

البته مهمتر از همه ثبت لحظات پنداماندنی و فراموش نشدنی در صحنه اجرای یک نمایش که خود به نهائی نقش عمده ای را در زنده نگاه داشتن خاطره و عظمت نمایش های اجراء شده را برای نسل های آینده و کلیه محققان و هنروران این رشته از هنر (هم تأثر و هم عکاسی) ایفا نماید.

■ مسائل و مشکلات شما در ارتباط با عکاسی تئاتر چیست؟

طبیعی است در این زمینه، همانند دیگر رشته های هنر نارسائی ها، سختی، مسائل و

مشکلاتی وجود داشته و دارد.

اما به عقیده من «عکاسی تئاتر» که کاملترین و مشکلترین و جذابترین رشته هنر عکاسی است، با کمال تأسف هیچگاه از ویژگی‌های خاصی برخوردار نبوده و به آن آنطور که باید و شاید

اهمیت داده نشده است.

در این خصوص با نیم نگاهی به عقب، بی به واقعیت این امر خواهیم برد! به حول قوه الهی ضمن هماهنگی با مسئولین و ضرورت تشکیل کلیه دست‌اندرکاران، اساتید، و پیشکوتان و

آگاهان و عکاسان این رشته از هنر ارزشمند، بتوانیم برای هنرهای نمایشی کشور عزیزمان که همیشه حرفی را برای گفتن داشته و دارد، عمل و حرکت نماییم. انشاء...

تجهیز عکاسی در عکاسی حرفه‌ای تئاتر (۱۳۵۰)

تجهیز عکاسی در عکاسی حرفه‌ای تئاتر (۱۳۵۰)

تجهیز عکاسی در عکاسی حرفه‌ای تئاتر (۱۳۵۰)